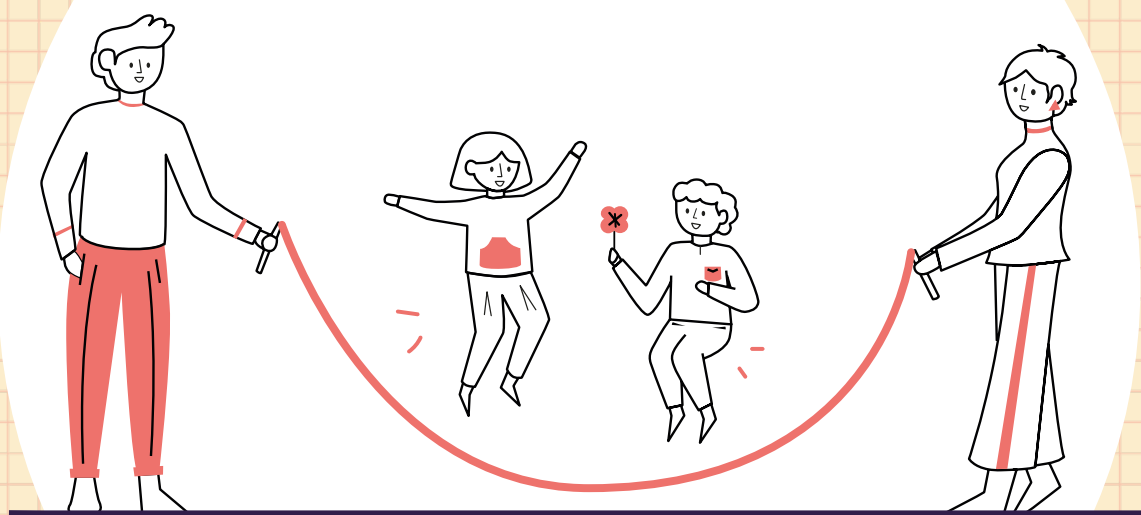

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l'àmbit familiar

Guia realitzada per la Confederació d' AMPA Gonzalo Anaya

INTRODUCCIÓ

La igualtat entre dones i homes és una qüestió de drets humans i una condició de justícia social; és també una qüestió bàsica, indispensable i fonamental per a la igualtat entre les persones, per al desenvolupament i la pau.

La socialització és un procés pel qual les persones aprenen a interioritzar les normes i els valors de la societat en la qual es troben. Així, depenent de com es desenvolupa aquest procés, cada persona tendirà a mostrar una sèrie de preferències, costums... i per tant, un patró de comportament i conducta.

Un dels principals agents de socialització de la infància és la família, al costat de l'escola, els seus iguals o els mitjans de comunicació. La transmissió del sexisme es produeix dins de la família, d'una forma inconscient, la majoria de les vegades. Les persones repetim els estereotips d'unes generacions a altres com una cosa natural, quan en realitat es pot lluitar per una educació familiar no marcada pels rols de gènere. I per a això és necessària la formació en igualtat de les famílies.

***"La coeducació consisteix, bàsicament, a dur a terme un canvi cultural."
Marina Subirats. (Coeducación, apuesta por la libertad. 2017.)***

Les famílies hem de ser protagonistes d'aquest canvi cultural. Tenim a la nostra mà l'oportunitat de contribuir definitivament en la construcció d'un món més just i igualitari, formant-nos per a educar en igualtat en família, des de casa i amb el nostre exemple a xiquets i xiquetes.

Xiquets i xiquetes obtenen de la família les seues referències per a construir la seua personalitat i fixar els seus valors. Per això, és fonamental la formació de les famílies per a aconseguir que prenguen consciència dels estereotips sexistes que envolten el seu entorn i els eliminen de l'educació de les seues filles i fills.

Quan parlem d'educar en igualtat ens referim a una educació no sexista, a garantir la igualtat d'oportunitats entre xiquetes i xiquets, amb la finalitat de fer possible que totes les persones puguin desenvolupar les seues aptituds i perseguir els seus somnis.

Els missatges que rep un nadó res més obrir els ulls ja són diferents depenent

de si és un xiquet o una xiqueta. Potser fins i tot abans, ja que les diferències i estereotips de gènere envaeixen tota la nostra societat i resulta veritablement difícil escapar a ells. Des de com decorem l'habitació del nadó durant l'embaràs de la mare, les expectatives que es creen quan es coneix el sexe en l'ecografia de la setmana 20, els refranys que ens arriben de familiars de totes les generacions... Ningú es deslliura de l'encasellament en un gènere ajustat i estereotipat que, per descomptat, pot no correspondre en absolut amb les característiques, aptituds o desitjos del nadó que està en camí.

Educació en igualtat significarà modificar els gèneres o, millor encara, oblidar-nos que van existir aqueixos models que limiten les possibilitats de les generacions futures i que perpetuen una jerarquia entre els sexes que suposa una forma de dominació.

Quan parlem entre famílies, no admetrem que eduquem de manera diferent a les nostres filles o als fills. Les famílies tractem per igual, siguen del sexe que siguen, les nostres criatures. No obstant això, quasi de manera inconscient, comprem joguets diferents, comprem roba diferent, amb colors que res tenen a veure els uns i les altres, els transmetem missatges diferents, i esperem d'ells i elles comportaments diferents. I ho fem així perquè totes i tots hem sigut educats en una cultura masclista i és aquesta cultura la que transmetem a través dels nostres comportaments de manera cultural.

No obstant això, aquest canvi cultural cap a la coeducació lliure d'estereotips que hem d'afrontar, ha d'integrar com igualment valuosos els aspectes i valors positius de tots dos gèneres, el masculí i el femení, i fer una crítica d'aquells que ja no són vàlids o que no aporten res bo a la societat. "L'objectiu ha de ser que desapareguen els gèneres com a normes diferencials que prescriuen hàbits i comportaments diferents segons s'haja nascut home o dona". Marina Subirats. (Coeducación, apuesta por la libertad. 2017.)

I què podem fer les famílies des de casa? L'exemple és el que més ensenya, així que mares i pares som els qui hem de desaprendre per a aprendre i mostrar la manera d'actuar als nostres fills i filles.

Maria Cervera, Agent d'Igualtat (textos).

Il·lustració i edició: Maria de Mar Alfonso.

Proposta, coordinació i revisió: Raquel Sánchez, tècnica de Comunicació Confederació Gonzalo Anaya.

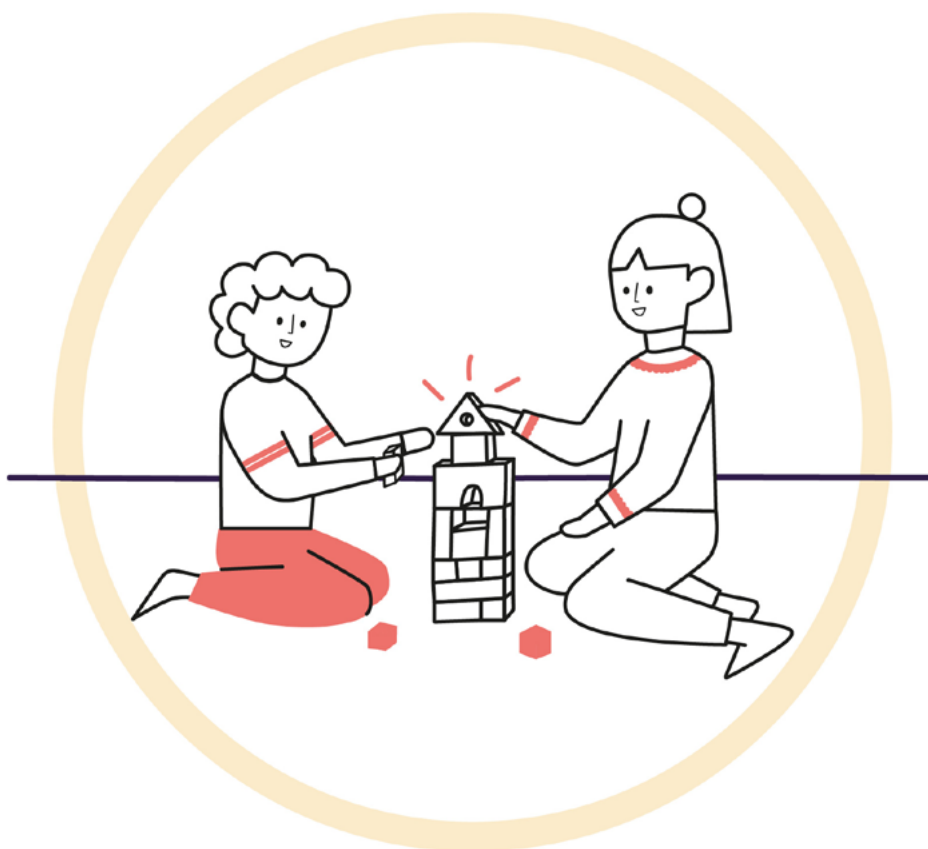

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l' àmbit familiar

1. TRENCAR AMB ELS ESTEREOTIPS SEXISTES.

- Podem començar per tractar de no tindre a casa objectes, joguets o roba massa estereotipats: colors diferents del rosa i el blau, dibuixos i motius que no tinguin connotacions del femení i el masculí (unicorns-superherois, flors-coets, expressions estereotipades com xiqueta bonica-xiquet valent).
- Xiquets i xiquetes han d'entendre que qualsevol cosa infantil els puga agradar, sense separar les coses/roba "de xiqueta" o "de xiquet". Per exemple, quan anem a comprar o regalar alguna cosa, i ens pregunten si és per a xiquet o per a xiqueta, contestem "i què més dona?".

Tindrem a casa jocs i joguets que no siguin molt de xics o molt de xiques, i tant mamà com papà mostrarem interès per ells.

- No vestir les xiquetes com a princeses o nines d'exposició, ni als xiquets com a superherois o futbolistes de primera. Els buscarem peces boniques, còmodes i pràctiques, educant-los en el gust per vestir bé sense caure en el consumisme ni en les modes passatgeres.

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l' àmbit familiar

- Evitar que les xiquetes es presenten fent ostentació del seu aspecte físic com a qualitat i els xiquets de les seues habilitats instrumentals o físiques.
- Lloar a les xiquetes que prenguen eleccions fora dels estereotips: "Mira que valenta i forta, Clara, que està sent campiona de rugbi. Ací farà carrera!".
- Xiquets i xiquetes han de poder imaginar-se en qualsevol funció, activitat o espai que puguen imaginar. No parlarem de "coses de xiques" o "coses de xics" sinó que utilitzarem exemples originals valorant el canvi de rols.
- Animarem a les xiquetes a provar algun esport estereotípicament masculí i als xiquets a provar esports estereotípicament femenins. Fer exercici no hauria d'associar-se a cap sexe en concret.
- No menyspreem les activitats d'exercici físic que els agraden a les xiquetes, són tan importants com les que els agraden als xiquets. Es poden organitzar campionats de saltar a la corda o de tombarelles laterals.
- Parlarem en positiu sempre que xiquetes i xiquets tinguen comportaments no estereotipats, valorant la seua originalitat i animant-los a triar per si mateixos.
- Que els xiquets puguen jugar amb nines és molt important, i el seu pare ha de ser ací, animant-los a donar-los menjar, canviar-los la roba, posar-los a dormir, i veient com a papà també s'ocupa d'aquestes tasques diàries.
- Evitarem que les xiquetes dediquen massa temps al seu propi aspecte físic, eliminant els jocs i joguets de cosmètica per a xiquetes, les disfresses "sexis" i qualsevol referència al cos com a objecte que aparega en cançons o vídeos.
- Haurem d'intentar que les xiquetes s'interessen per desarmar algun aparell i per muntar peces, i que els xiquets es fixen en la decoració i facen algun canvi a casa.
- Realitzarem tant amb les filles com amb els fills tot tipus d'activitats, tranquil·les, de conversar, a l'aire lliure, esportives, d'acció.
- Reforçar els esforços i actituds de filles i fills en tots els àmbits del coneixement, donant suport a la seua elecció d'estudis i valorant l'esforç.

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l' àmbit familiar

- Valorar tots els treballs que realitzen les persones, sense considerar els uns i els altres com menys dignes.
- Mostrarem en els contes o pel·lícules, les històries de dones empoderades que hagen destacat en tot tipus àmbits de la vida, dones protagonistes que solucionen situacions.
- Animar a les xiques al fet que s'imaginin com a científiques o enginyeres, o governants o dones de negocis, que decidisquen el que els sembla més interessant.
- Incloure tot tipus d'activitats en el seu dia a dia sense pensar ni dir que els agradarà més o menys en tractar-se de xiquet o xiqueta.
- Valorar i transmetre per igual les aportacions dels homes i de les dones a la societat al llarg de la història i en l'actualitat, buscant referències.

2. NO PERMETRE ELS COMPORTAMENTS I ACTI-TUDS SEXISTES.

- No permetrem els comentaris sexistes sobre roba, adorns o habitacions de les nostres filles o fills. Contestarem oferint alternatives, com si resulta còmoda, si és original o creativa, si resulta vulgar.
- Intervindrem en els jocs infantils desviant l'atenció i els objectius quan observem que s'estan adoptant rols de gènere clàssics.
- Eliminarem els comentaris sexistes o discriminatoris que reforcen els estereotips de gènere, i assenyalarèm els que vinguen d'altres persones, mostrant el nostre desacord.
- No insultarem ni renyarem cap xiquet o xiqueta dient-li que s'assembla al dolent de l'altre sexe o comparant-li amb l'altre sexe.
- Vigilarem els videojocs i els catàlegs de joguets i jocs perquè no ens passe desapercebuda la incitació al consum de manera sexista, ni els continguts sexistes d'alguns d'ells

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l'àmbit familiar

- Nomenarem el xiquet i la xiqueta sempre, encara que ens dirigim a tots dos ("Antonio i Ana, soparem"). També podem dir directament "A sopar!"

Els comportaments o actituds seran valorades per igual ja vinguen d'un xiquet o d'una xiqueta.

- Els dibuixos animats, els vídeos, les pel·lícules o videojocs transmeten imatges i comportaments: selecciona'ls d'acord amb la seua edat, amb missatges que transmeten valors positius, que fomenten la igualtat de gènere i excloguen la violència.
- Treballarem l'educació no sexista a través dels contes. Hi ha molta literatura infantil lliure d'estereotips.
- No permetrem que ningú assenyale com una cosa dolenta o trist que la mare haja d'anar a treballar en lloc de cuidar de les seues filles i fills.
- No utilitzarem frases amb les quals es mantenen i reforcen actituds sexistes: "Eres un valent", "Què dolça és la meua xiqueta", "Que valent és el meu xiquet!", "Eres la meua princesa".

3. NOVES MANERES DE SER XICS.

Intentarem que els xics gaudisquen de jocs o disfresses, i maquillatges, de colors suaus i de totes les temàtiques. Els lloarem quan estiguen bonics i vestits de manera original.

- Ressaltarem les eleccions originals en el vestir, en els jocs o activitats amb frases com “Qué simpàtic i bonic està Rubén amb el seu pèl “engominat” i el seu vestit de ballet. Aquest xic triomfarà!”
- Els bebés hauran de sentir les carícies, les cançons de bressol i les cures del seu pare contínuament, així com ocorre amb la seua mare. I destacarem a algun papà que siga especialment afectuós i cuidador, ja siga conegut o d'alguna publicitat o pel·lícula.
- Els xics tindran algunes xicotetes responsabilitats de cura o de companyia d'algú que ho necessite. A vegades pot ser una mascota.

- Ensenyar als xiquets a gaudir de la seua pròpia cura i endreç.
- Els homes han d'aprendre el gust per l'ordre a casa, els mobles i la decoració, perquè és millor i més agradable viure en una casa bonica i ben ordenada. I sempre poden renegociar-se en la parella algunes qüestions de l'ordre de les coses.
- Ajudarem els xics a aprendre a expressar-se amb llibertat i comunicar les seues emocions de manera natural.
- Ensenyarem habilitats emocionals als xiquets igual que ho fem amb les xiquetes, a voler-se i a voler, i a demostrar-ho.

4. ENSENYAR LA IGUALTAT I LA CONVIVÈNCIA DES DEL RESPECTE.

- Tant a xiquets com a xiquetes els ensenyarem a vestir-se i despullar-se sense ajuda, d'acord amb el seu desenvolupament, facilitant la seua autonomia, i encara que s'equivoquen i tarden més a fer-ho.
- Afavorirem les festes i celebracions de xiquetes i xiquets junts en què juguen al mateix, i que els nostres regals siguen unisex.
- Educarem en l'esperit crític qüestionant contes, cançons o històries mitjançant fórmules com "I...si...?" o bé "No et sembla rar que...?" o "no seria millor d'una altra manera?".
- Feminitzarem, sempre que siga possible, els noms que es refereixen a professions, oficis o funcions de la societat, mostrant exemples de tots dos sexes.
- Planejarem amb les filles i els fills activitats tant tranquil·les i reposades, com dinàmiques i expansives. Mostrarem amor i afecte a través de gestos afectuosos cap als fills i les filles, de part de la mare i del pare indistintament.
- Contestarem als nostres fills i filles sobre els temes que ens demanden,

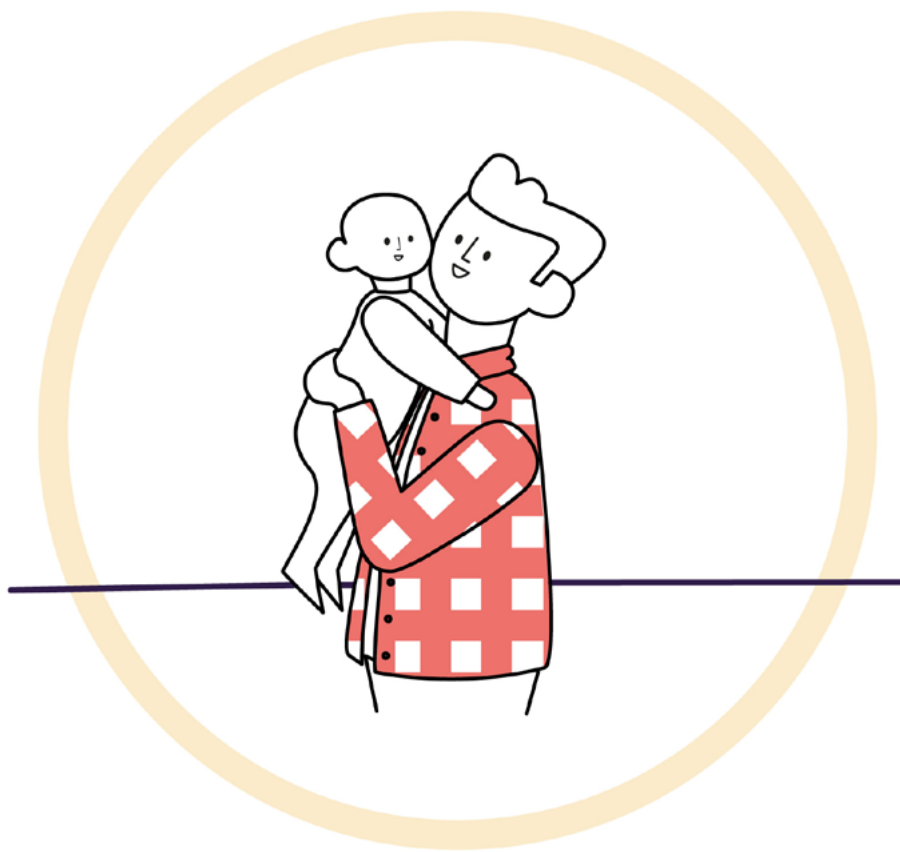

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l'àmbit familiar

com per exemple sobre sexualitat, amb naturalitat i confiança, des del respecte als seus punts de vista.

- Li ensenyarem a les nostres filles i fills a negociar i a pactar, sense crits ni amenaces, a través de l'exemple entre pare i mare, i amb reciprocitat, sabent cedir per a obtindre. I els animarem a negociar entre ells i elles també.
- Fomentarem la utilització de jocs i joguets cooperatius, creatius i no sexistes, així contribuïrem al seu desenvolupament igualitari. Si juguen amb altres xiquets i amb altres xiquetes, aprendran a compartir i a respectar-se.

Afavorirem l'expressió de sentiments i emocions, i la comunicació respectuosa tant a xiquetes com a xiquets.

5. IMPLICAR-NOS A SER FAMÍLIES CORRESPONSABLES.

- Funcionarem a casa respectant els temps i espais personals tant de pare com de mare.
- Mostrar clarament que l'economia familiar depèn tant dels treballs pagats com dels no pagats, i donar-los a tots el mateix valor i importància.
- Les mares no són les úniques responsables de la criança, la cura i l'educació, de manera que els pares tenen les seues responsabilitats i obligacions en aquests àmbits.
- Dins de les tasques domèstiques, les de neteja, hauran de ser realitzades per mare i pare indistintament. Si ho fa una altra persona, les instruccions li les donaran pare o mare. És important que tots dos es responsabilitzen per a desmuntar els mites que "Els homes no saben", "no poden perquè no tenen temps", etc. En aquest sentit els homes han d'acurar-se a aprendre el que no sàpiguen, i les mares a aprendre a delegar i desentendre's.
- Xiquetes i xiquets aprendran a embrutar el menys possible, i si ho fan aprendran a recollir o netejar el que ells mateixos han produït (primer se'ls ensenya fins que ho facen de manera autònoma) i més endavant a fer-ho per a altres persones que no poden fer-ho (si papà està malalt o per a la seua germaneta xicoteta).
- Les tasques relacionades amb el menjar hauran de repartir-se entre mare i pare, des de la planificació de menús, controlar la llista de la compra o els gustos alimentaris de la família. Xiquetes i xiquets poden anar aprenent a preparar-se alguns menjars, d'acord amb la seua edat i les seues destreses, i a preparar-les també per a la família.
- Els pares han de controlar l'acció de vestir fills i filles, des dels bolquers i fins a les edats posteriors, les talles o la combinació de peces d'abric o més lleugeres en funció de l'activitat o la temperatura, on es guarden, com es netegen, si els van bé de talla. I evitaran preguntar a les mares aquest tipus de qüestions. Les mares aprendran a delegar aquesta qüestió estètica promovent una varietat de gustos que aportarà el pare.

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l'àmbit familiar

- Les filles i fills des de ben xicotets contribuirán a les tasques domèstiques en la mesura de les seues possibilitats: des dels 2 anys és possible que puguén portar la roba bruta al cistell (amb la nostra ajuda), podran classificar la seua roba neta de la bruta, podran triar la seua roba segons la temperatura o el lloc al qual aniran, aprenent el fet que aquesta és una tasca pròpia de cada persona.

Parem atenció a les tasques domèstiques i de cures més invisibles, a la càrrega mental, perquè també siga repartida equitativament.

- Les mares no es despreocuparan de les xicotetes reparacions i tasques de manteniment de la llar, i els pares podran ensenyar-los. Que xiquetes i xiquets veien a les seues mares encarregant-se d'aquestes tasques és mostrar que no es naix sabent d'una mica de manera diferent segons el sexe. A més és important aprendre a gaudir d'aquestes tasques.

EDUCAR EN IGUALTAT ÉS POSSIBLE

Proposta d'eines per a educar en igualtat des de l' àmbit familiar

- Quan iaies i iaies cuiden dels nostres fills, hem d'explicar-los de la millor forma possible, com els estem educant i demanar-los la seua col·laboració.
- Les cures de persones dependents de la família continuen recaient en una gran mesura sobre les dones i això ha de canviar (en l'àmbit laboral també passa). "Els homes han d'intentar, com a pares, com a fills, com a germans, com a cunyats, com a gendres, ocupar-se directament dels seus i de les seues" (María Elena Simón Rodríguez. *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. 2017). I que puguem comptar amb ells per a fer-los companyia, per a recordar-se de la medicació, per a acompanyar-los a una consulta mèdica, per a canviar bolquers, per a fer "carinyets", per a educar, per al que siga necessari a cada moment.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

- *Guía para educar en igualdad. Orientaciones sobre el juego y el juguete no sexista*. Gobierno de Cantabria. 2018
- Iria Marañón. *Educación a un niño en el feminismo*. 2020
- Iria marañón. *Educación en el feminismo*. 2018
- María Elena Simón Rodríguez. *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. 2017
- Marina Subirats. *Coeducación, apuesta por la libertad*. 2017

Guia subvencionada per:

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

**TOTS
A UNA
veu**

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua